

Оцінка фінансового вирівнювання доходів місцевих бюджетів: регіональний аспект

Стеценко Т.В.

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри державних фінансів
Харківського інституту фінансів

Київського національного торговельно-економічного університету

Пенська І.О.

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри державних фінансів
Харківського інституту фінансів

Київського національного торговельно-економічного університету

Биканова А.В.

студентка

Харківського інституту фінансів

Київського національного торговельно-економічного університету

Стаття присвячена оцінці міжрегіонального рівня фінансового вирівнювання доходів місцевих бюджетів України в контексті бюджетної децентралізації. Розглянуто основну методику оцінки рівня бюджетної децентралізації. Визначено основні показники міжрегіонального аналізу фінансового вирівнювання. Запропоновано використання таксономічного показника рівня розвитку на підставі співвідношення доходів нетрансфертного та трансфертного походження місцевих бюджетів України за областями та за різні роки.

Ключові слова: бюджетна децентралізація, фінансове вирівнювання, доходи місцевих бюджетів, власні та закріплені доходи, міжбюджетні трансферти, таксономічний показник рівня розвитку.

Стеценко Т.В., Пенская И.А., Быканова А.В. ОЦЕНКА ФИНАНСОВОГО ВЫРАВНИВАНИЯ ДОХОДОВ МЕСТНЫХ БЮДЖЕТОВ: РЕГИОНАЛЬНЫЙ АСПЕКТ

Статья посвящена оценке межрегионального уровня финансового выравнивания доходов местных бюджетов Украины в контексте бюджетной децентрализации. Рассмотрена основная методика оценки уровня бюджетной децентрализации. Определены основные показатели межрегионального анализа финансового выравнивания. Предложено использование таксономического показателя уровня развития, рассчитанного на основе соотношения доходов местных бюджетов Украины трансфертного и нетрансфертного происхождения в разрезе областей и периодов.

Ключевые слова: бюджетная децентрализация, финансовое выравнивание, доходы местных бюджетов, собственные и закрепленные доходы, межбюджетные трансферты, таксономический показатель уровня развития.

Stetsenko T.V., Pienska I.O., Bykanova A.V. EVALUATION OF INCOME EQUALIZATION OF LOCAL BUDGETS: REGIONAL ASPECT

The article is devoted to the assessment of the inter-regional level of financial equalization of Ukrainian local budget revenues in the context of fiscal decentralization. The main method of estimating the level of fiscal decentralization is considered. The basic indicators of inter-regional analysis of financial equalization are determined. The use of a taxonomic indicator of development level based on the ratio of transfer and non-transfer of local budgets revenues of Ukraine by regions and different years is proposed.

Keywords: fiscal decentralization, financial equalization, local budget revenues, own and fixed revenues, inter-governmental transfers, taxonomic indicator of the development level.

Постановка проблеми. Спрямованість системи державних фінансів на бюджетну децентралізацію в Україні проголошується вже впродовж тривалого часу. Головною метою проведених бюджетних реформ визначали розширення повноважень місцевих органів влади у формуванні та використанні коштів

місцевих бюджетів. Задовільним результатом проведення реформи є врівноваження самостійності місцевих органів влади у прийнятті рішень у бюджетній сфері з необхідністю підтримання однакового рівня надання суспільних послуг на територіях із диференційованим соціально-економічним становищем.

Однак щоб оцінити перебіг та наслідки проведення реформи, необхідно використовувати різноманітні інструменти статистико-математичного аналізу: досліджувати як окремі індивідуальні показники, так і інтегральні, зведені. Різний стан розвитку регіонів України вимагає концентруватися не тільки на узагальнених показниках міжбюджетних відносин, а й враховувати регіональний аспект розподілу бюджетних ресурсів, що і зумовлює актуальність теми дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В останнє десятиріччя розкриття теми бюджетної децентралізації набуло надзвичайної популярності серед вітчизняних науковців. Умовно всі публікації за цією тематикою можна поділити на чотири групи. У першій групі статей акцент робиться на теоретичних засадах міжбюджетних відносин, фінансового вирівнювання та бюджетної децентралізації, а також розкриваються основні положення проведених бюджетних реформ [1–2]. Друга група праць присвячена дослідженню міжнародного досвіду бюджетної децентралізації та спробам його адаптації в українських реаліях [3–4]. Автори статей третьої групи надають оцінку рівня бюджетної децентралізації в Україні, спираючись на узагальнені бюджетні показники по Україні та класичну, традиційну методику [5–7]. Остання група статей містить дослідження міжрегіонального рівня бюджетної децентралізації в Україні, використовуючи розширений статистико-математичний апарат [8–10].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Попри суттєві дослідження особливостей реалізації бюджетної децентралізації в Україні недостатньо уваги приділяється оцінці фінансового вирівнювання та розподілу бюджетних ресурсів за регіонами.

Метою статті є оцінка рівня фінансового вирівнювання регіонів України за доходами.

Виклад основного матеріалу дослідження. Бюджетна децентралізація є багатоаспектним, складним поняттям, що вимагає напрацювання дієвих методик оцінки її рівня для конкретної країни.

В Україні, де розпочато шлях реформування бюджетної системи, набуває надзвичайної актуальності побудова системи моніторингу бюджетних показників, що буде фіксувати всебічні наслідки законодавчих змін у бюджетній сфері на рівні країни та окремих територій.

Натепер, узагальнюючи більшість наукових праць з означеної тематики, можна виділити традиційну методику оцінки рівня бюджетної

децентралізації, що базується на розрахунку таких показників на макрорівні, як:

1) частка доходів місцевих бюджетів у доходах Зведеного бюджету України;

2) частка видатків місцевих бюджетів у видатках Зведеного бюджету України;

3) відношення доходів місцевих бюджетів до ВВП;

4) частка міжбюджетних трансфертів у доходах місцевих бюджетів України.

Досвід європейських країн показує, що розширення податкової автономії місцевих бюджетів поглиблює міжрегіональні відмінності у доходах, а отже – у рівні та якості бюджетних послуг [9, с. 73]. Зауважимо, що рівень бюджетної децентралізації повинен природно обмежуватися необхідним рівнем фінансового вирівнювання спроможності місцевих бюджетів з огляду на диференціацію соціально-економічного розвитку територій. Тому доцільним є додати до методики оцінки рівня бюджетної децентралізації блок міжрегіонального аналізу.

В Україні серед методів фінансового вирівнювання активно використовують міжбюджетні трансферти. Хоча одним із результатів бюджетної децентралізації повинно стати скорочення питомої ваги трансфертів у доходах місцевих бюджетів, адже з 2011 р. їхня частка перевищує 50%.

У регіональному розрізі у 2017 р. лише три області характеризувалися переважанням власних та закріплених доходів над трансфертами: Одеська (питома вага трансфертів у доходах місцевих бюджетів області – 45,2%), Дніпропетровська (46,4%) та Київська (47,2%). Як видно з рис. 1, у 13 областях частка трансфертів перевищувала позначку 60%.

Аналогічна ситуація зберігалась і у попередні два роки після запровадження останньої бюджетної реформи. У 2015 р. лише у місцевих бюджетах Дніпропетровської області трансферти формували тільки половину доходів, у 17 областях їх питома вага перевищила 60%. У 2016 р. перелік відносно самостійних областей розширився до чотирьох: залишилася Дніпропетровська область та додалися Київська, Одеська та Запорізька.

Конвергенція бюджетної політики є мінімальною (і то в окремих моментах), що свідчить про те, що наявні механізми бюджетного забезпечення регіонального розвитку не сприяють зменшенню диференціації регіонального розвитку (особливо коли йдеться про такі механізми конвергенції, як міжбюджетні трансферти, які тільки посилюють міжрегіо-

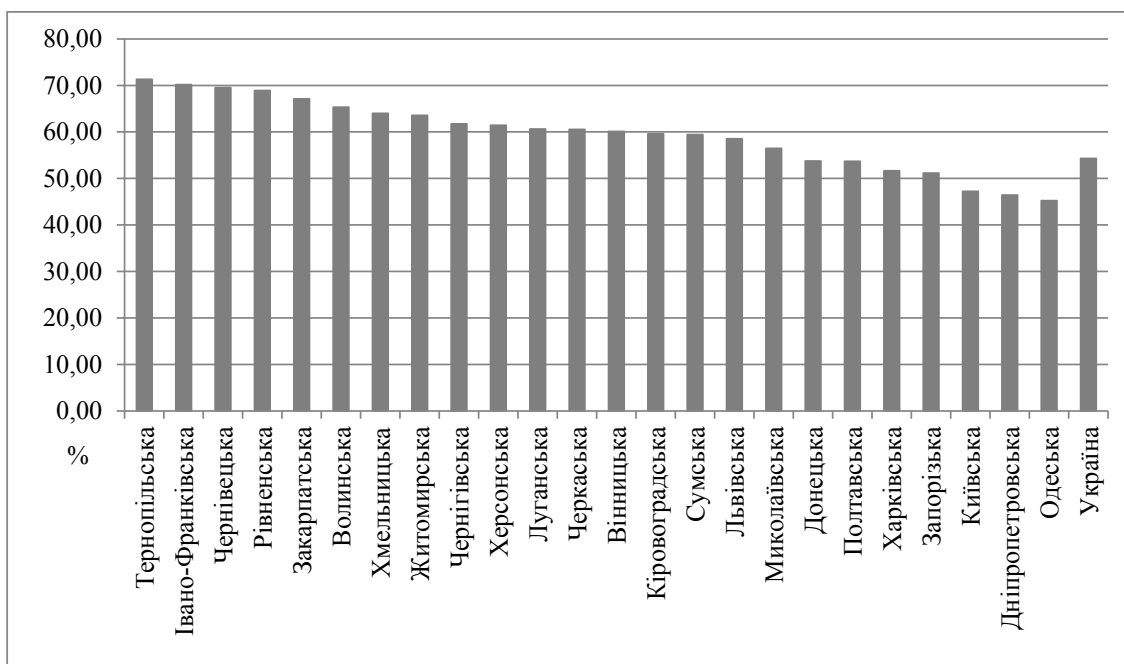

Рис. 1. Частка міжбюджетних трансфертів у доходах місцевих бюджетів областей України у 2017 р.

Джерело: розраховано авторами на підставі даних [11]

нальну дивергенцію), а отже, особливої ваги набувають питання державного регулювання бюджетного забезпечення регіонального розвитку [12, с. 412].

Наступним етапом міжрегіонального аналізу є оцінка розбіжностей показників доходів місцевих бюджетів у розрахунку на одну особу за регіонами. Як демонструють дані табл. 1, за однакового складу закріплених та власних доходів забезпеченість місцевих бюджетів різних областей нетрансфертними доходами характеризувалася найвищим коефіцієнтом варіації поміж інших показників. Так, із моменту проведення бюджетної реформи за 2015–2017 рр. значення коефіцієнта варіації коливалося в межах 23–24%, що характеризує розподіл доходів місцевих бюджетів без трансфертів у розрахунку на одну особу за областями як сукупність, хоч і однорідну (показник не перевищує значення 33%), однак із середнім, навіть дуже близьким до високого рівнем мінливості значень. З огляду на диференціацію областей за рівнем ВРП, середньої заробітної плати тощо отримані дані були очікуваними. Максимальна міжрегіональна відмінність за цим показником доходів практично не змінилася за означений період і становила 2,3–2,4 раза.

Показник надання міжбюджетних трансфертів мав значно нижчий рівень мінли-

вості: у 2015 р. значення коефіцієнта варіації дорівнювало 9,5% (слабка мінливість), але у 2016–2017 рр. значення підвищилося до 11,6–11,7% і рівень мінливості став середнім. Максимальна міжрегіональна відмінність за цим показником у розрахунку на одну особу зростає з 1,41 раза у 2015 р. до 1,59 раза у 2017 р.

Реальний рівень фінансового вирівнювання місцевих бюджетів за доходами демонструє порівняння коефіцієнтів варіації для доходів місцевих бюджетів без урахування трансфертів із державного бюджету та з урахуванням міжбюджетних трансфертів. Коефіцієнт варіації доходів місцевих бюджетів з урахуванням міжбюджетних трансфертів за період 2015–2017 рр. входив до групи слабкої мінливості змінної. Відзначимо, що за три роки коефіцієнт варіації збільшився з 5,3% у 2015р. до 7,31% у 2017 р.

Таким чином, можна стверджувати, що в Україні проводиться активна політика щодо вирівнювання бюджетної спроможності місцевих бюджетів внаслідок застосування міжбюджетних трансфертів. Наприклад, у 2017 р. коефіцієнт варіації для доходів місцевих бюджетів за областями без урахування трансфертів із державного бюджету дорівнював 23,35%, а внаслідок отримання трансфертів відхилення загальних доходів місце-

Таблиця 1

**Результати статистичного аналізу розподілу доходів місцевих бюджетів
за регіонами України у 2015–2017 рр.**

Показник	Мінімальне значення	Максимальне значення	Розмах варіації	Середня арифметична	Середнє квадратичне відхилення	Коефіцієнт варіації
2015 рік						
Доходи місцевих бюджетів (без трансфертів) у розрахунку на одну особу, грн	1648,30	4047,14	2398,84	2498,83	604,14	24,18
Доходи місцевих бюджетів (із трансфертами) у розрахунку на одну особу, грн	6598,35	8083,86	1485,51	7161,97	379,47	5,30
Міжбюджетні трансферти у розрахунку на одну особу, грн	3905,02	5515,24	1610,22	4663,14	443,14	9,50
2016 рік						
Доходи місцевих бюджетів (без трансфертів) у розрахунку на одну особу, грн	2427,86	5539,67	3111,81	3679,39	890,27	24,20
Доходи місцевих бюджетів (із трансфертами) у розрахунку на одну особу, грн	8058,39	10314,81	2256,41	9059,81	570,80	6,30
Міжбюджетні трансферти у розрахунку на одну особу, грн	4213,48	6396,92	2183,44	5380,42	627,20	11,66
2017 рік						
Доходи місцевих бюджетів (без трансфертів) у розрахунку на одну особу, грн	3442,18	7915,84	4473,66	5119,47	1195,17	23,35
Доходи місцевих бюджетів (із трансфертами) у розрахунку на одну особу, грн	11117,48	14999,77	3882,30	12621,80	923,17	7,31
Міжбюджетні трансферти у розрахунку на одну особу, грн	5567,97	8828,98	3261,00	7502,33	869,70	11,59

З дослідження виключено Донецьку та Луганську області через неможливість адекватної оцінки населення.

Джерело: розраховано авторами на підставі даних [11; 13]

вих бюджетів за областями від середнього значення скоротилося до 7,31%. Відношення максимального та мінімального значення за доходами місцевих бюджетів в областях без та з урахуванням трансфертів також суттєво відрізнялося: 2,30 раза проти 1,35 раза.

Бюджетна децентралізація – процес динамічний, і, крім ретроспективного аналізу, іноді дуже показовим для висвітлення надбань проведеної реформи є використання узагальнених показників, що характеризують динаміку змін досліджуваної ознаки.

Показником, що буде у динаміці відображати підвищення фінансової самостійності місцевих бюджетів, було обрано співвідношення доходів нетрансфертного та транс-

фертного походження місцевих бюджетів України в розрізі областей України. З метою збереження визначних закономірностей зміни цього показника та для спрощення опису економічного явища для побудови загального показника було обрано методика розрахунку таксономічного показника рівня розвитку [14].

На підставі показників співвідношення доходів нетрансфертного та трансфертного походження місцевих бюджетів України за областями за період 2015–2017 рр. було розраховано два варіанти таксономічного показника рівня розвитку регіонів. У першому ознаками були обрані значення показника за три роки для конкретної області (див. табл. 2). У другому варіанті ознаками стали показники

Співвідношення доходів нетрансфертного та трансфертного походження місцевих бюджетів України (період 2015–2017 рр.) та таксономічний показник рівня розвитку за областями

№ п/п	Назва області	2015 рік	2016 рік	2017 рік	C_i	d_i
1	Дніпропетровська	1,0026	1,2353	1,1545	0,0560	0,9644
2	Київська	0,8224	1,1216	1,1174	0,2325	0,8522
3	Одеська	0,7254	1,0745	1,2105	0,3205	0,7963
4	Запорізька	0,7890	1,0797	0,9549	0,3676	0,7664
5	Харківська	0,7441	0,9738	0,9365	0,4585	0,7086
6	Донецька	0,7469	0,9483	0,8607	0,5197	0,6696
7	Полтавська	0,7703	0,8923	0,8622	0,5412	0,6560
8	Миколаївська	0,5726	0,7757	0,7712	0,7675	0,5122
9	Львівська	0,5326	0,7435	0,7088	0,8452	0,4628
10	Луганська	0,6628	0,6398	0,6496	0,8858	0,4370
11	Черкаська	0,5597	0,6792	0,6515	0,9043	0,4252
12	Кіровоградська	0,5235	0,6793	0,6787	0,9063	0,4239
13	Сумська	0,5283	0,6274	0,6830	0,9341	0,4062
14	Вінницька	0,5069	0,6531	0,6638	0,9399	0,4026
15	Чернігівська	0,5112	0,6658	0,6206	0,9559	0,3924
16	Херсонська	0,4790	0,6269	0,6279	0,9918	0,3696
17	Хмельницька	0,4646	0,5667	0,5628	1,0752	0,3166
18	Житомирська	0,4487	0,5587	0,5731	1,0820	0,3122
19	Волинська	0,3851	0,4808	0,5309	1,1884	0,2446
20	Чернівецька	0,3727	0,4965	0,4382	1,2405	0,2115
21	Закарпатська	0,3255	0,4429	0,4902	1,2669	0,1947
22	Рівненська	0,3467	0,4267	0,4509	1,2887	0,1809
23	Івано-Франківська	0,3564	0,4233	0,4253	1,3013	0,1729
24	Тернопільська	0,3468	0,3795	0,4021	1,3475	0,1435
	Еталонне значення	1,0026	1,2353	1,2105	X	X

Джерело: розраховано авторами на підставі даних [11]

24 областей для кожного з трьох років (див. табл. 3).

Еталон рівня розвитку в обох варіантах формувався з максимальних значень ознак. У табл. 2 та 3 наведені результати розрахунку C_i (відстань між окремими точками-одинацями і точкою, що представляє еталон рівня розвитку) та d_i (модифікований показник рівня розвитку).

У табл. 2 області були вишикувані за зменшенням рівня розвитку співвідношення доходів нетрансфертного та трансфертного походження місцевих бюджетів. Знову підкреслюємо, що однорідністю ознак упродовж 2015–2017 рр. області не вирізнялися. Умовно всі області розподілилися на три групи: у першій групі співвідношення доходів нетрансфертного та трансфертного походження для місцевих бюджетів області у кожному році тяжіло до одиниці (Дніпропетровська, Київська, Одеська,

Запорізька, Харківська); для другої групи характерним було коливання визначеного показника в межах 0,45–0,77; для областей із третьої групи середнє значення показника за три роки дорівнювало 0,42 (Волинська, Чернівецька, Закарпатська, Рівненська, Івано-Франківська, Тернопільська).

Після проведення бюджетної реформи наприкінці 2014 р. у наступні роки приділяли максимальну увагу оцінці зрушень. У табл. 3 узагальнено зміни у наповненні доходної частини місцевих бюджетів областей України надходженнями нетрансфертного та трансфертного походження. На фоні 2016 та 2017 рр. 2015-й характеризувався надзвичайно низьким показником розвитку, що виправдано через те, що 2015 р. був першим роком, в якому функціонувала нова система міжбюджетних відносин, відпрацьовувався та налагоджувався оновлений

Таблиця 3

**Таксономічний показник рівня розвитку за роками (період 2015–2017 рр.)
за ознаками співвідношення доходів нетрансфертного
та трансфертного походження місцевих бюджетів України**

№ п/п	Назва області	2015 рік	2016 рік	2017 рік	Еталонне значення
1	Вінницька	0,5069	0,6531	0,6638	0,6638
2	Волинська	0,3851	0,4808	0,5309	0,5309
3	Дніпропетровська	1,0026	1,2353	1,1545	1,2353
4	Донецька	0,7469	0,9483	0,8607	0,9483
5	Житомирська	0,4487	0,5587	0,5731	0,5731
6	Закарпатська	0,3255	0,4429	0,4902	0,4902
7	Запорізька	0,7890	1,0797	0,9549	1,0797
8	Івано-Франківська	0,3564	0,4233	0,4253	0,4253
9	Київська	0,8224	1,1216	1,1174	1,1216
10	Кіровоградська	0,5235	0,6793	0,6787	0,6793
11	Луганська	0,6628	0,6398	0,6496	0,6628
12	Львівська	0,5326	0,7435	0,7088	0,7435
13	Миколаївська	0,5726	0,7757	0,7712	0,7757
14	Одеська	0,7254	1,0745	1,2105	1,2105
15	Полтавська	0,7703	0,8923	0,8622	0,8923
16	Рівненська	0,3467	0,4267	0,4509	0,4509
17	Сумська	0,5283	0,6274	0,6830	0,6830
18	Тернопільська	0,3468	0,3795	0,4021	0,4021
19	Харківська	0,7441	0,9738	0,9365	0,9738
20	Херсонська	0,4790	0,6269	0,6279	0,6279
21	Хмельницька	0,4646	0,5667	0,5628	0,5667
22	Черкаська	0,5597	0,6792	0,6515	0,6792
23	Чернівецька	0,3727	0,4965	0,4382	0,4965
24	Чернігівська	0,5112	0,6658	0,6206	0,6658
	C_i	0,9481	0,1681	0,1993	X
	d_i	0,1824	0,8550	0,8281	X

Джерело: розраховано авторами на підставі даних [11]

бюджетний механізм. Найкращим за розрахованим показником рівня розвитку виявився 2016 р., хоча 2017 р. несуттєво відстає.

Висновки. Підсумовуючи результати проведеного дослідження, можна відзначити, що:

1) оцінка рівня бюджетної децентралізації в Україні переважно обмежується визначенням частки доходів та видатків місцевих бюджетів у доходах та видатках Зведеного бюджету України, відношення доходів місцевих бюджетів до ВВП та частки міжбюджетних трансфертів у доходах місцевих бюджетів України;

2) диференціація регіонів України за соціально-економічним станом вимагає знаходити компроміс між рівнем бюджетної децентралізації та рівнем фінансового вирівнювання бюджетної спроможності регіонів;

3) оцінка бюджетної децентралізації повинна включати і показники оцінки міжрегіонального рівня фінансового вирівнювання;

4) серед етапів міжрегіонального аналізу фінансового вирівнювання можна запропонувати розраховувати частку міжбюджетних трансфертів у доходах місцевих бюджетів областей; показники доходів місцевих бюджетів у розрахунку на одну особу за регіонами з обов'язковим порівнянням коефіцієнтів варіації для доходів місцевих бюджетів без урахування трансфертів з державного бюджету та з урахуванням міжбюджетних трансфертів; таксономічний показник рівня розвитку на підставі співвідношення доходів нетрансфертного та трансфертного походження місцевих бюджетів України за областями та за різні роки.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Чеберяко О.В., Рябоконт О.О. Вплив фінансової децентралізації на формування доходів місцевих бюджетів. *Економічний вісник університету*. 2017. Вип. 34 (1). С. 316–326.
2. Михайленко С.В., Зінченко М.А. Трансформація доходів місцевих бюджетів у контексті бюджетної децентралізації. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2016. № 9. С. 140–144.
3. Демчак Р.Є. Формування моделей бюджетної децентралізації: досвід зарубіжних країн. *Економічний форум*. 2015. № 3. С. 70–77.
4. Буряченко А.Є. Функціональна децентралізація та вдосконалення системи бюджетних відносин. *Фінанси України*. 2014. № 2. С. 19–29.
5. Полинюк Н.І. Аналіз доходів місцевих бюджетів в Україні та оцінка рівня їх фінансової самостійності. *Вісник Одеського національного університету*. Серія : Економіка. 2016. Т. 21. Вип. 11. С. 94–99.
6. Дем'янчук О.І., Сенік О.А. Оцінка ефективності формування доходів місцевих бюджетів України. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія : Економіка. 2016. Вип. 3. С. 109–113.
7. Михайленко С., Зубрліна В. Фінансово-бюджетна децентралізація: оцінка рівня та напрями розширення. *Вісник Тернопільського національного економічного університету*. 2014. Вип. 4. С. 95–102.
8. Рогальський Ф., Костіна Н. Емпірична оцінка тенденцій та детермінантів формування доходів місцевих бюджетів України. *Економічний аналіз*. 2012. Т. 11 (1). С. 207–212.
9. Луніна І.О. Бюджетна децентралізація: цілі та напрями реформ. *Економіка України*. 2014. № 11. С. 61–75.
10. Сторонянська І.З., Бенювська Л.Я. Фінансова спроможність регіонів у контексті бюджетно-податкової децентралізації. *Фінанси України*. 2015. № 6. С. 44–57.
11. Виконання бюджетів : доходи // Офіційний сайт Державної казначейської служби України. URL: <http://www.treasury.gov.ua/main/uk/publish/category/23596;jsessionid=BC5F63A20B07C32D03F4C6749AED041B> (дата звернення 05.04.2018).
12. Фінансові механізми формування конвергентної моделі регіонального розвитку : Монографія / НАН України. ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долишнього НАН України» ; За наук. ред. д.е.н., проф. Сторонянської І.З. Львів, 2014. 438 с.
13. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення 02.04.2018).
14. Плюта В. Сравнительный многомерный анализ в экономических исследованиях: Методы таксономии и факторного анализа : пер. с пол. Москва : Статистика, 1980. 151 с.

REFERENCES:

1. Cheberiyako O.V., Riabokon O.O. (2017) Vplyv finansovoi detsentralizatsii na formuvannia dokhodiv mistsevykh biudzhativ [Influence of financial decentralization on the formation of local budget revenues]. *Ekonomichnyi visnyk universytetu*, vol. 34 (1), pp. 316–326.
2. Mykhailenko S.V., Zinchenko M.A. (2016) Transformatsiia dokhodiv mistsevykh biudzhativ u konteksti biudzhetnoi detsentralizatsii [Transformation of local budget revenues in the context of fiscal decentralization]. *Formuvannia rynkovykh vidnosyn v Ukraini*, no. 9, pp. 140–144.
3. Demchak R.Ye. (2015) Formuvannia modelei biudzhetnoi detsentralizatsii: dosvid zarubizhnykh krain [Formation of budget decentralization models: experience of foreign countries]. *Ekonomichnyi forum*, no. 3, pp. 70–77.
4. Buriachenko A.Ye. (2014) Funktsionalna detsentralizatsiia ta vdoskonalennia systemy biudzhethnykh vidnosyn [Functional decentralization and improvement of the system of budgetary relations]. *Finansy Ukrainy*, no. 2, pp. 19–29.
5. Polyniuk N.I. (2016) Analiz dokhodiv mistsevykh biudzhativ v Ukraini ta otsinka rivnia yikh finansovoi samostiinosti [Analysis of local budget revenues in Ukraine and assessment of their financial autonomy]. *Visnyk Odeskoho natsionalnoho universytetu*. Serii : Ekonomika, vol. 21, no. 11, pp. 94–99.
6. Dem'ianchuk O.I., Senyk O.A. (2016) Otsinka efektyvnosti formuvannia dokhodiv mistsevykh biudzhativ Ukrainy [Estimation of efficiency of formation of incomes of local budgets of Ukraine]. *Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu "Ostrozka akademiia"*. Serii : Ekonomika, vol. 3, pp. 109–113.
7. Mykhailenko S., Zubrilina V. (2014) Finansovo-biudzhetna detsentralizatsiia: otsinka rivnia ta napriamy rozshyrennia [Fiscal decentralization: assessment of the level and directions of expansion]. *Visnyk Ternopil'skoho natsionalnoho ekonomichnoho universytetu*, vol. 4, pp. 95–102.
8. Rohalskyi F., Kostina N. (2012) Empirychna otsinka tendentsii ta determinantiv formuvannia dokhodiv mistsevykh biudzhativ Ukrainy [Empirical assessment of trends and determinants of the formation of revenues of local budgets of Ukraine]. *Ekonomichnyi analiz*, vol. 11 (1), pp. 207–212.

9. Lunina I.O. (2014) Biudzhetna detsentralizatsiia: tsili ta napriamy reform [Fiscal decentralization: the goals and directions of reforms]. *Ekonomika Ukrainy*, no. 11, pp. 61–75.
10. Storonianska I. Z., Benovska L. Ya. (2015) Finansova spromozhnist rehioniv u konteksti biudzhetno-podatkovoi detsentralizatsii [Financial capacity of regions in the context of fiscal decentralization]. *Finansy Ukrainy*, no. 6, pp. 44–57.
11. Derzhavna kaznacheiska sluzhba Ukrainy. Vykonannia biudzhetiv : dokhody [Budget implementation: Revenues]. Available at: <http://www.treasury.gov.ua/main/uk/publish/category/23596;jsessionid=BC5F63A20B07C32D03F4C6749AED041B> (accessed 05 April 2018).
12. DU "Instytut rehionalnykh doslidzhen imeni M. I. Dolishnoho NAN Ukrainy" (2014) Finansovi mekhanizmy formuvannia konverhentnoi modeli rehionalnoho rozvytku : Monohrafiia [Financial mechanisms of forming a convergent model of regional development: Monograph]. Lviv. (in Ukrainian).
13. Official site of the State Statistics Service of Ukraine. Available at: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (accessed 02 April 2018).
14. Pljuta V. (1980) Sravnitel'nyj mnogomernyj analiz v jekonomicheskikh issledovanijah: Metody taksonomii i faktornogo analiza [Comparative multidimensional analysis in economic research: Methods of taxonomy and factor analysis]. Moscow: Statistika. (in Russian).